

Archiv tělesné výchovy s portu

Inventář č. 111

NAD č. 11

KANOISTIKA

1925-2015

Praha 2017

Pavčina Fúrová

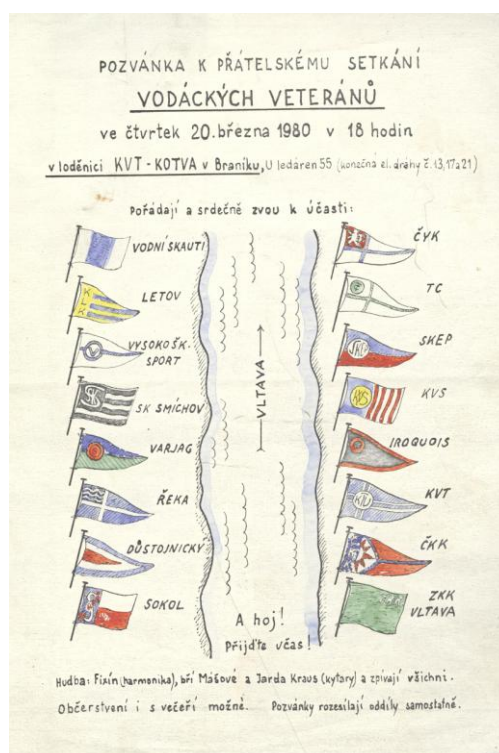
Ú v o d

Kanoistika je typ vodního sportu provozovaný na speciálních lodí – kajacích nebo kanoích poháněných pádlem.

Původně eskymácký člun určený k rybolovu se dostal do Evropy po roce 1880 přes Švédsko a Německo. První kanadskou kanoi u nás zakoupil v roce 1875 osvědčený roudnický lékárník Ferdinand Zinke (Český Athletic Club Roudnice) od dvou Američanů, kteří byli v Čechách na rybolovecké túře a poté mu kanoie prodali. O rok později si přivezl kanoi brněnský veslařský klub a v roce 1878 štolba hraběte Kinského. V roce 1910 obstaral další plavidla velký propagátor sportu Josef Rösler-Ořovský, který je považován za zakladatele Svazu kanoistů Království Českého (zakládající schůze se konala 29. 11. 1913 ve sportovní kavárně U Karla IV. na Karlově náměstí).

Po první světové válce nastal rozvoj kanoistiky a vodní turistiky vůbec. Vznikla řada oddílů a závody nabývaly skutečný sportovní charakter. Překážkou byla nákladnost pravých kanoi i ostatních druhů lodí, proto si méně majetní vodáci začali stavět lodě svépomocí. O amatérské stavbě kanoi v meziválečném období publikoval ing. J. Laciný (Praha 1935). První mistrovství ČSR se konalo v roce 1925 na trati Záhoří-Chuchle (32 km). Ve stejném roce se stal Svaz kanoistů členem Mezinárodní reprezentace kanoistické sportu (IRK)¹ a je vedle zástupců Švédska, Dánska, Německa a Rakouska považován za zakladatelského člena. V letech 1954-1960 byl předsedou ICF Čechoslovák Karel Popel (mj. se zasloužil o uspořádání MS 1958 v Praze). V roce 1926 bylo čs. kanoistické ústředí přejmenováno na Svaz kanoistů RČS. Další závody se za 1. republiky konaly na tratích České Budějovice – Praha (189 km), Praha – Měchenice – Praha (35), Cholín – Praha (65 km) nebo Svatojánské proudy – Zbraslav (26 km).

První Mistrovství Evropy v kanoistice se konalo 18. a 19. srpna 1933 v Praze a svým vzorným provedením přispělo k zařazení tohoto sportu do programu olympijských her. Na LOH

¹ Internationale Repräsentantenschaft des Kanusportes, po roce 1946 přejmenována na International Canoe Federation, (ICF)

1936 v Berlíně se na prvním místě v kategorii C2 1000 m umístil Vladimír Syrovátka s Janem Brzák a v kategorii C2 10 km Václav Mottl se Zdeňkem Škrlandou. Celkově se akce zúčastnilo 58 závodníků z 10 zemí.

První Mistrovství světa v rychlostní kanoistice se uskutečnilo v roce 1938 ve Švédsku (Vaxholm), první místo v kategorii C2 10 km obsadil Bohuslav Karlík s Janem Brzákem a v kategorii K2 ženy 600 m sestry Pavlisovy.

V roce 1937 se v Brně na řece Svatce konaly první slalomové závody u nás, velkým průkopníkem této disciplíny byl František Smutný. Mistrovství ČSR se konalo v roce 1939 na přěji u Radotína na řece Berounce.

Na olympijských hrách konaných v rozmezí let 1936 až 1958 získalo ČSR v rychlostní kanoistice 6 zlatých, 3 stříbrné a 1 bronzovou medaili. Na MS ve stejném období (1938 Vaxholm, 1948 Londýn, 1950 Kodaň, 1954 Mâcon, 1958 Praha) 6 zlatých, 8 stříbrných a 8 bronzových medailí. Mezi lety 1959 až 1992 nezískal žádný rychlostní kanoista na OH ani na MS žádnou zlatou medaili (8 stříbrných, 9 bronzových). Významný úspěch česká kanoistika zaznamenala v roce 1996, kdy získal Martin Doktor dvě zlaté medaile na LOH v Atlantě (v kategorii C1 500 m a C1 1000 m).

K úspěchům české rychlostní kanoistiky patří organizování MS a ME – v letech 2006, 2015 a 2017. V Roudnici nad Labem se konalo v roce 2006 Mistrovství Evropy ve slalomu.

Literatura:

SMOTLACHA, František. *Vývoj a dějiny kanoistiky a vodní turistiky v Československu*, Praha 1935

DEMETROVIČ, Ernest a kol. *Encyklopedie tělesné kultury: A-O*. Olympia 1988

Charakteristika sbírky:

Sbírka Kanoistika obsahuje písemnosti mnoha původců. Na prvním místě je to Svaz kanoistů Království Českého (od roku 1926 Svaz kanoistů RČS), dále jsou to české vodní nebo kanoistické oddíly (z jejich činnosti jsou ve sbírce zastoupeny pozvánky, programy a startovní listiny závodů). U kanoistického odboru SK Smíchov se dochovaly zprávy o proběhlých sezónách z let 1928-1939. Dále sbírka obsahuje různé informační brožury, pozvánky a vstupenky z mezinárodních závodů konaných v ČR (2012, 2013, 2014). Větší část sbírky tvoří také časopisy zahraničních kanoistických oddílů. Součástí je několik tisků – např. F. Smotlacha – Vývoj a dějiny vodní turistiky v ČSR (1935).

Český svaz kanoistů / Úřední záležitosti			ks/ll	
1	Stanovy Svazu kanoistů RČS	27. 2. 1933	1	1
2	Řády rychlostní kanoistiky (platné od 1. ledna 2005)	2005	1	
3	Členské průkazy Svazu kanoistů RČS	1930–1936	5	
Český svaz kanoistů / Závody			ks/ll	
4	Mezinárodní závody kanoí a kajaků v rámci Olympijského kongresu v Praze 1925 - program a pozvánka	1925	2	1
5	Mezinárodní, veřejný a mistrovský závod Svazu kanoistů RČS v jízdě kanoí a kajakem na 1000 m - program	12. 9. 1937	1	
6	Startovní listina Mistrovství ČSSR ve slalomu a sjezdu	2.–3. 6. 1973	1	
7	Světový pohár ve vodním slalomu Praha-Troja - informační brožura a záznam z Tiskové konference Organizačního výboru	2012	2	
Český svaz kanoistů / Tisky			ks/ll	
9	Časopis Kanoé a kajak. Časopis Svazu kanoistů ČSR	duben 1935–1947	13	1
Sekce kanoistiky SVTVS			ks/ll	
10	Korespondence předsedy sekce kanoistiky Karla Popela	1951–1957	4	1
Výbor svazu kanoistiky ÚV ČSTV			ks/ll	
11	Směrnice pro závodění ve vodním slalomu a sjezdu	[1975]	1	1
12	Národní žebříček ČSR - oblast Čechy - ve slalomu 1979	1979	2	
13	Národní žebříček ČSR - oblast Čechy - ve sjezdu 1979	1979	1	
14	Zprávy Sportovně technické komise Výboru svazu kanoistiky ČÚV ŠSTV	1979	1	
15	Adresář oddílů kanoistiky VSK ČÚV ČSTV	1988	1	
16	30 let československého slalomu (zpracoval Aleš Dubovský)	1967	1	
17	Plakát Vodní slalom - vrchol vodácké dovednosti	s. d.	1	
Kluby a oddíly / Benátky nad Jizerou / TJ Karbo Benátky nad Jizerou - oddíl vodního slalomu			ks/ll	
18	Program XIV. ročníku slalomů "O štít města Benátek nad Jizerou"	3.–4. 9. 1983	1	1
Kluby a oddíly / Český Krumlov / TJ Slavoj Český Krumlov - výbor oddílu kanoistiky			ks/ll	
19	Pozvánka na 8. ročník Českokrumlovských slalomů	28.–29. 6. 1980	1	1
Kluby a oddíly / Děčín / TJ Plavba ČSPLO Děčín - kanoistický oddíl			ks/ll	
20	Startovní listina 21. ročníku Severočeského slalomu	12.–13. 4. 1969	1	1
21	25 let Severočeského slalomu na Ploučnici (přehled výsledků)	1973	1	
22	Startovní listina 26. Severočeského slalomu	31. 3. 1974	1	
23	Startovní listina 27. Severočeského slalomu	30. 3. 1975	1	

Kluby a oddíly / Děčín / TJ Plavba ČSPLO Děčín - kanoistický oddíl			ks/II
24	Startovní listina 29. Severočeského slalomu, krajský přebor žáků	3. 3. 1977	1
25	Přehled dosavadních vítězů Severočeských slalomů (1.-31. ročník)	1979	1
26	Jubilejní 35. Severočeský a 5. Březinský slalom	3.-4. 4. 1983	1
Kluby a oddíly / Pardubice / TJ VCHZ Pardubice			ks/II
27	Program závodu a startovní listina Přeboru ČSR dorostu ve vodním slalomu a sjezdu	7.-8. 6. 1975	1 1
Kluby a oddíly / Pečky / Oddíl vodní turistiky Pečky			ks/II
28	Informační brožura 37. ročníku Vavříneckého potoka, závodu organizovaných i neorganizovaných vodních turistů	11. 10. 2014	1 1
Kluby a oddíly / Praha / Vodní klub českých kanoistů			ks/II
29	Stanovy	s. d.	1 1
Kluby a oddíly / Praha / TJ TESLA Žižkov Praha			ks/II
30	Startovní listina závodu Želivka 1975 (závod na počest 30. výročí osvobození ČSR)	1975	1 1
31	Přebory ČSSR žactva, mladšího a staršího dorostu, Želivka	9.-10. 7. 1977	2
32	Startovní listina závodu Želivka 1981 (11. ročník)	27.-28. 6. 1981	1
Kluby a oddíly / Praha / TJ VŠ Praha - oddíl kanoistiky slalom			ks/II
33	Startovní listina Mezinárodního závodu ve vodním slalomu	27.-28. 8. 1983	1
Kluby a oddíly / Praha / KYLIE			ks/II
34	1. ročník sjezdových závodů organizovaných firmou Kylie	27.-28. 3. 1993	1 1
Kluby a oddíly / Praha / SK Smíchov - kanoistický odbor			ks/II
35	Stručné zápisy ze schůzí z roku 1928	1928	1 1
36	Zprávy o proběhlé sezoně 1929	1929	2
37	Zprávy o proběhlé sezoně 1930	1930	1
38	Zprávy o proběhlé sezoně 1931	1931	5
39	Zprávy o proběhlé sezoně 1932	1932	10
40	Zprávy o proběhlé sezoně 1933	1933	10
41	Zprávy o proběhlé sezoně 1934	1934	12
42	Zprávy o proběhlé sezoně 1935	1935	11
43	Zprávy o proběhlé sezoně 1936	1936	7
44	Zprávy o proběhlé sezoně 1937	1937	7
45	Zprávy o proběhlé sezoně 1938	1938	4
46	Zprávy o proběhlé sezoně 1939	1939	7

Kluby a oddíly / Praha / SK Smíchov - kanoistický odbor			ks/ll
47	Propozice štafetového závodu konaného 23. 6. 1940 (s výsledky)	1940	1
48	Zpráva pro výroční schůzi za rok 1941	1941–1942	7
49	Stručný zápis o první schůzi po druhé světové válce	1945	1
Kluby a oddíly / Roudnice nad Labem / TJ Spartak Roudnice n. L. - oddíl kanoistiky			ks/ll
50	Startovní listina Přeboru ČSR staršího a mladšího dorostu ve vodním slalomu 1983	2.–3. 7. 1983	1 1
Kluby a oddíly / Stružnice / TJ Dynamo Stružnice			ks/ll
51	Startovní listina slalomu Na Stružnické přehři	31. 3. 1975	1 1
52	Rozpis závodu Slalom na Stružnické přehři 1977	2. 4. 1977	1
International Canoe Federation / Členové ICF k roku 1968			ks/ll
53	Členové ICF k roku 1968	1968	1 2
International Canoe Federation / Závody / Canoeslalom World Championship 1953			ks/ll
54	Propagační leták s programem	1953	2 2
International Canoe Federation / Závody / ICF Canoe Slalom World Championships 2013 (Praha)			ks/ll
55	VIP vstupenky	12.–15. 9. 2013	2 2
International Canoe Federation / Závody / ICF Canoe Slalom World Cup 2014 (Praha)			ks/ll
56	Informační brožura	20.–22. 6. 2014	1 2
57	Program závodu	20.–22. 6. 2014	1
58	Pozvánky	20.–22. 6. 2014	5
International Canoe Federation / Časopis ICF			ks/ll
59	Canoeing International, č. 1 - červenec 1983	1983	1 2
European Canoe Association			ks/ll
60	Pozvánky a program na Mistrovství Evropy v rychlostní kanoistice (Račice)	30. 4.–3. 5. 2015	3 2
American Canoe Association			ks/ll
61	Časopis American Canoist, 1972/červenec-srpen	1972	1 2
62	Korespondence s Jiřím Turkem	1949–1952	3
Federazione Italiana Canottaggio			ks/ll
63	Časopis Il canottaggio, 1958 - č. 8, č. 9	1958	2 2

Zahraniční kluby a oddíly / Dánsko / Dansk Kano og Kajak Forbund			ks/II	
64	Časopis Kano og kajak, 1958/5, 1959/1	1958–1959	2	2
Zahraniční kluby a oddíly / Francie / Torrents Alpestres			ks/II	
65	Program závodu Quinzaine Internationale des Torrents Alpestres	1973	1	2
Zahraniční kluby a oddíly / Maďarsko / Magyar Kajak-Kenu Szövetség			ks/II	
66	Časopis Kajak-Kenu, duben-říjen 1958, 1959	1958–1959	8	2
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Deutscher Kanu Verband			ks/II	
67	Časopis Kanu-Sport	1966–1967	2	2
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Kajak-Club Düsseldorf-Hamme			ks/II	
68	Časopis KOD-Kurier, sešit 13/14 1972	1972	1	2
Zahraniční kluby a oddíly / Nizozemsko / Nederlandse Kano Bond			ks/II	
69	Časopis Ons Waterland, 1958/7	1958	1	2
Zahraniční kluby a oddíly / Rakousko / Österreichischer Kajakverband			ks/II	
70	Časopis Österreicher Kajak Sport, 1933/9	1933	1	2
Zahraniční kluby a oddíly / Španělsko / Federacion Oscense de Piragüismo			ks/II	
71	Informační leták k závodu VI. descenso Internacional del rio Esera	1973	3	2
Zahraniční kluby a oddíly / Švédsko / Svenska Kanotförbundet			ks/II	
72	Časopis Kanot-Nytt, 1954/9	1954	1	2
Zahraniční kluby a oddíly / Velká Británie			ks/II	
73	Časopis Canoeing Magazine, 1972/6, 1972/7	1972	2	2
Ilustrační materiál / Fotografie kanoistů s podpisem			ks/II	
74	Doktor Martin	s. d.	5	2
75	Prskavec Jiří	s. d.	3	
76	Rohan Lukáš	s. d.	1	
77	Vojtová Veronika	s. d.	1	
Ilustrační materiál / Pozvánky			ks/II	
78	Pozvánky k přátelskému setkání vodáckých veteránů, 20. 3. 1980, 2. 4. 1981	1980–1981	2	2
79	Pozvánka na zahájení výstavy 100 let kanoistiky ve Vlastivědném muzeu v Olomouci	17. 9. 2015	1	
80	Pozvánka na otevření Vodáckého muzea ve Zruči nad Sázavou	19. 9. 2015	1	
Ilustrační materiál / Reklamní nabídky			ks/II	
81	Nabídka sportovního vybavení, Sport Červený Praha 2	1935	1	2
82	Nabídka kajaků LETOV, Vojenská továrna na letadla Praha-Letňany	1936	1	

Ilustrační materiál / Reklamní nabídky			ks/ll
83	Katalog lodí a ceník, PRIJON boats	1980	3
84	Nabídka vodáckých obleků z gumoplastu, MM SPORT	1991?	1
85	Katalog sportovního vybavení, Správa výrobních podniků ČO ČSTV	s. d.	1
86	Nabídka kanoí a kajaků, Vl. Syrovátka, Praha-Smíchov	s. d.	1
87	Nabídka pádel, Pragoexport	s. d.	2
Tisky			ks/ll
88	Československá škola kanoistiky (novinový výstřížek)	po 1937	1 2
89	Das Kajak aus Kunststoff selbst gebaut, Birsfelden 1964	1964	1
90	Instruktionsbok för tävlingskanotister, Västerås 1964	1964	1
91	Napříč Prahou 1988, Praha 1988	1988	1
92	Přátelům Dr. Františka Novotného - Duhy	1967	1
93	Smotlacha, František. Vývoj a dějiny vodní turistiky v Československu. Praha 1935	1935	2
94	Úmrtí Františka Čapka (novinový výstřížek)	2008	1
95	Vodní tura z Českých Budějovic do Prahy, Praha 1932	1932	1
96	Zkušenosti z mistrovství světa v kanoistice. Praha 1958. Učební texty, Praha 1959	1959	1
Varia			ks/ll
97	50 let československé kanoistiky (informační leták, s podpisy)	[1963]	1 2
98	Gratulace k 60. narozeninám Boži Silného	1965	1
99	Wildwasser Europacup-Finale 1976 (výsledky závodu)	1976	1
100	Žádost o propustku Jiřího Turka	1947	1